

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň Mgr. Andrey Veselé a Mgr. Jany Jurečkové ve věci

Žalobce

Zaplo Finance s.r.o., IČO: 294 13 575
se sídlem 5. května 1746/22, Nusle, 140 00 Praha 4
zastoupený advokátem JUDr. Pavlem Dejlem, Ph.D., LL.M.,
se sídlem Jungmannova 745/24, 110 00 Praha 1,

proti
žalovaný

Česká obchodní inspekce
se sídlem Štěpánská 567/15, 120 00 Praha 2,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 2020, č. j. ČOI 104259/20/O100,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 2020, č. j. ČOI 104259/20/O100, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 15 342,- Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce.

Odůvodnění:

I.

Základ sporu

1. Žalobce jako poskytovatel tzv. mikroúvěrů fyzickým osobám poskytl v rámci své činnosti panu J. Š. úvěr v celkové výši 20.000,- Kč na základě úvěrové smlouvy ze dne 20. 4. 2017. Dále žalobce uzavřel s paní I. K. pět úvěrových smluv, na jejichž základě poskytl paní I. K. postupně úvěr v celkové výši 20.000,- Kč. Pan J. Š. i paní I. K. úvěr čerpali a řádně splatili.
2. Inspektorát provedl u žalobce kontrolu předmluvního jednání a obsahu spotřebitelských smluv uzavřených s panem J. Š. a s paní I. K.. Inspektorát dospěl k závěru, že žalobce neposoudil úvěruschopnost výše uvedených spotřebitelů **dostatečně pečlivým způsobem**, neboť posoudil platební schopnost spotřebitelů pouze na základě historie jejich platební morálky při splácení úvěrů poskytnutých v minulosti těmto spotřebitelům ze strany žalobce, na základě neexistence záznamu v databázi exekucí a v Nebankovním registru klientských informací a na základě údajů z tabulky aktuální výše příjmů a výdajů, které spotřebitelé uvedli, avšak bez jejich prokázání jakýmkoli doklady.
3. Na základě kontrolních zjištění vydal inspektorát rozhodnutí ze dne 26. 8. 2019, č. j. ČOI 105916/19/1000, jímž shledal žalobce vinným

z porušení ustanovení § 86 odst. 1 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), kterého se dopustil tím, že neposoudil schopnost spotřebitele pana J. Š. splácet úvěr ve výši 20.000,- Kč, sjednaný ve smlouvě o úvěru č. 939.... uzavřené dne 20. 4. 2017, a to na základě dokladů prokazujících příjmy a výdaje tohoto spotřebitele, čímž naplnil skutkovou podstatu správního deliktu podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru,

z přestupku podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru, kterého se dopustil tím, že tím, že neposoudil schopnost spotřebitelky paní I. K. splácet úvěr ve výši 20.000,- Kč, sjednaný postupně v pěti smlouvách o úvěru vedených společně pod č. 797.... uzavřených ve dnech 11., 18., 26. 7. 2017 a 6. a 8. 8. 2017, a to na základě dokladů prokazujících příjmy a výdaje této spotřebitelky,

z porušení právní povinnosti uvedené v ustanovení § 106 odst. 1 písm. t) zákona o spotřebitelském úvěru, tím, že neposkytl spotřebiteli panu J. Š. v obsahu smlouvy č. 939.... A spotřebitelce paní I. K. informaci o příslušném orgánu dohledu, kterým byl v uvedené době žalovaný, čímž naplnil skutkovou podstatu správního deliktu resp. přestupku podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. n) zákona o spotřebitelském úvěru;

z přestupku podle ustanovení § 154 odst. 1 písm. i) zákona o spotřebitelském úvěru tím, že dne 2. 5. 2018 prostřednictvím internetových stránek dostupných na adrese <http://www.zaplo.cz> neposkytl spotřebiteli informaci uvedenou v ustanovení § 92 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru, tedy údaje o orgánu dohledu, kterým byl v uvedené době žalovaný.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

4. Za uvedené jednání byla žalobci uložena pokuta ve výši 200.000,- Kč. Dále bylo žalobci uloženo uhradit paušální částku nákladů řízení ve výši 1.000,- Kč.
5. Inspektorát v prvostupňovém rozhodnutí k námitce žalobce uvedl, že souhlasí s žalobcem, že zákonná povinnost ověřovat informace získané od spotřebitele má proporcionální povahu. Na základě existence prostoru pro vlastní uvážení poskytovatele spotřebitelského úvěru však dle inspektorátu nelze dojít k závěru, že by poskytovatel úvěru nemusel vůbec (tzn. nijak) provádět ověření tvrzení podaných spotřebitelem. Posouzení úvěruschopnosti spotřebitele pouze na základě údajů aktuální výše příjmů a výdajů, které do internetového formuláře uvedl spotřebitel bez jejich prokázání jakýmkoli doklady, nelze podle inspektorátu vůbec hodnotit jako ověření úvěruschopnosti, neboť takový postup bezvýhradně spoléhá na pravdivost tvrzení podaných spotřebitelem.
6. Pokud žalobce ve vyjádření odkázal na ustanovení § 6 a § 7 zákona č. 89/2019 Sb., občanského zákoníku, která předpokládají obecnou důvěru v pravdivost a poctivost jednání, a na § 211 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, podle něž se úvěrového podvodu dopustí ten, kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené informace nebo podstatné údaje zamlčí, inspektorát k tomu připomněl, že žalobce jako poskytovatel spotřebitelského úvěru má zvláštní práva a povinnosti vyplývající z veřejnoprávní úpravy odvětví spotřebitelských úvěrů. Poskytovatel spotřebitelského úvěru podle zákona o spotřebitelském úvěru, je povinen získané informace ověřit dříve, než začne spoléhat na jejich pravdivost. K tomu inspektorát poukazuje též na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2015 č. j. 1 As 30/2015-39, jenž vycházel z ustanovení § 9 již zrušeného zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru. Inspektorát má za to, že právní závěry vyslovené v tomto rozsudku jsou použitelné i za účinnosti zákona č. 257/2016 Sb.: „*Součástí odborné péče poskytovatele úvěru dle § 9 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, je i taková obezřetnost, která jej vede k nespolehání se jen na údaje tvrzené žadatelem o úvěr, ale i k prověření (požadavku na doložení) těchto tvrzení (např. potvrzením o zaměstnání a příjmu, doložením výplatních pásek, doložením výpisu z účtu žadatele apod.)*.“ K § 211 trestního zákoníku připomněl inspektorát zásadu subsidiarity trestní represe. Aplikace trestních norem slouží jako prostředek *ultima ratio* především pro excesivní situace. Tržní realitu nelze zredukovat pouze na takové situace. Prostředky správního a trestního práva se vzájemně nevylučují, v běžných a nejčastějších případech spotřebitelů žádajících o úvěr slouží posouzení úvěruschopnosti (jenž je prostředkem správního práva) jako racionální kritérium oddělující spolehlivé informace od nespolehlivých.

II.

Obsah žaloby a vyjádření žalované

7. Žalobce v první námitce namítá, že napadené rozhodnutí nereflektuje skutečné znění zákona a spočívá v nesprávném právním posouzení věci, jelikož posoudil úvěruschopnost pana J. Š. i paní I. K. správně, rovněž o orgánu dohledu informoval správně.
8. Žalobce, jak bylo zjištěno ve správním řízení, postupoval při posouzení úvěruschopnosti žadatelů v souvislosti s jim poskytnutými úvěry tak, že si: i) vyžádal od žadatelů informace o výši jejich měsíčních příjmů (*aniž si vyžádal doklady potvrzující tyto příjmy, jak uvádí dále*), tyto informace následně posoudil a to jak z hlediska jejich věrohodnosti a z hlediska toho, zda tyto příjmy a výdaje umožní žadatelům splatit úvěr, o jehož poskytnutí požádali; ii) oba žadatele si prolustroval v databázi exekucí a v Nebankovním registru klientských

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

informací, a to v obou případech s negativním výsledkem, tj. zjistil, že ani jeden z nich není v těchto databázích veden jako osoba, která neplní své peněžité dluhy; iii) schopnost žadatelů splatit požadovaný úvěr dále vyhodnotil na základě své vlastní pozitivní zkušenosti, kterou s uvedenými žadateli o úvěr v minulosti učinil.

9. Žalobce nesouhlasí s tím, že byl v uvedených případech povinen vyžádat si od žadatelů doklady potvrzující jejich příjem, jelikož že se jedná o „mikroúvěry“ ve výši 20.000,- Kč, a jelikož by se jednalo o porušení práv na ochranu soukromí v souladu s Nařízením evropského parlamentu a rady (EU) č. 2016/679 (dále jen „GDPR“), neboť ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. c) tohoto nařízení umožňuje shromažďovat pouze informace přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelu, pro který jsou zpracovávány („minimalizace údajů“). Argumentace inspektorátu a žalovaného se zakládá na starém právním předpisu, který v předmětné době již nebyl účinný a na staré judikatuře, která se také vztahovala k tomuto starému předpisu.
10. Žalobce namítá, že z § 86 zákona o spotřebitelském úvěru vyplývá, že byl povinen před poskytnutím úvěru posoudit úvěruschopnost žadatelů primárně na základě informací podaných ze strany žadatelů o úvěr, tedy porovnáním jejich příjmů a výdajů, a na základě způsobu plnění dosavadních dluhů. Dospěl-li na základě získaných informací k závěru, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti žadatelů splácet požadovaný úvěr, nebyl povinen ani oprávněn požadovat po žadatelích jakékoli další informace ani doklady či listiny, neboť takové informace nebyly pro posouzení ani nezbytné ani přiměřené ve smyslu § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru. Požadavkem na předložení dokladů o příjmech a výdajích by se naopak dopustil přestupku ve smyslu § 153 odst. 1 písm. l) bod 2 zákona o spotřebitelském úvěru, jelikož by v rozporu s § 84 odst. 1 žádal informace, které nejsou přiměřené a nezbytné. V důvodové zprávě k § 86, se uvádí, že *„důraz při posouzení úvěruschopnosti je přitom kladen na poměr mezi příjmy a výdaji spotřebitele a na posouzení toho, zda spotřebiteli zbude po vynaložení běžných výdajů měsíčně taková částka, jaká je potřeba pro splácení úvěru“* a dále že *„další informace získává při respektování principu přiměřenosti nejvýše v rozsahu nezbytně nutném pro splnění této své povinnosti při maximálním respektování spotřebitelových práv na ochranu jeho osobních údajů“*.
11. Požadované doklady obsahují mnoho citlivých informací (např. informace o jejich bankovním ústavu, o číslu jejich účtu, zůstatku na účtu, platbách připsaných na jejich účet nebo odepsaných z jejich účtu v určitém období, o identitě jejich zaměstnavatele, o platbách odváděných za ně zaměstnavatelem, o čerpání dovolené apod.). Právo požadovat takové informace by žalobce měl pouze v případě, kdy by žadatel žádal o úvěr v nadstandardní výši, či by se jím poskytnuté údaje o jeho příjmech či výdajích významně vymykaly obvyklým poměrům a z toho důvodu vyžadovaly další ověření. Informace poskytnuté žadateli nebyly způsobily vyvolat jakoukoli pochybnost. Požadováním takových informací by se žalobce dopustil přestupku pole § 153 odst. 1 písm. l) bod 2 zákona o spotřebitelském úvěru sankcionovaného pokutou až 5.000.000,- Kč.
12. Žalobce dále odkázal na obecnou soukromoprávní zásadu zakotvenou v § 6 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, podle níž má každý povinnost jednat v právním styku poctivě a podle níž se má za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě. Dále také připomíná § 84 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru, dle kterého mají žadatelé o úvěr povinnost poskytnout poskytovateli úplné a pravdivé informace, jsou tedy i oni nadáni *„zvláštními právy a povinnostmi vyplývajícími z veřejnoprávní úpravy odvětví spotřebitelských úvěrů“*. Žalobce také připomíná § 211 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb.,

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

trestního zákoníku (...) a judikaturu nejvyššího soudu ČR, podle níž lze naplnit skutkovou podstatu úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1 trestního zákoníku i tehdy, jestliže pachatel uvede nepravdivé údaje (např. o výši svého příjmu) v žádosti o úvěr. Žadatelé o úvěr jsou výlučně ti, koho stíhá odpovědnost za řádné splnění povinnosti poskytnout poskytovateli úplné a pravdivé údaje a to dokonce odpovědnost trestněprávní, nikoli poskytovatele, jak nesmyslně a nesprávně dovodil prvostupňový orgán a žalovaný.

13. Žalobce rovněž odmítá argumentaci inspektorátu, že se žalobce tím, že se spolehl na pravdivost informací o výši příjmů a výdajů sdělovaných mu žadateli v podstatě zřekl povinnosti nést svůj díl odpovědnosti za solvenci spotřebitele, čímž ohrozil soukromá práva i veřejný zájem. Žalobce opět tvrdí, že mu odpovědnost ze žádného zákonného ustanovení ani neplynula, neboť to byli právě jen žadatelé, kdo odpovídali za řádné splnění povinností poskytnout žalobci pravdivé údaje o svých příjmech a výdajích. Odpovědnosti za solventnost žadatelů se žalobce nezřekl, neboť ji posoudil řádně v souladu s § 86 zákona o spotřebitelském úvěru na základě běžným okolnostem se nevymykajících, a tedy zcela věrohodných informací, které mu žadatelé poskytli, a dále na základě lustrace příslušných žadatelů v externích databázích dlužníků a v jejich vlastních systémech, z nichž plynulo, že v minulosti byli schopni své dluhy řádně splácet a že tyto řádně spláceli. Žalobce dále dokládá správnost posouzení úvěruschopnosti žadatelů skutečností, že oba žadatelé poskytnutý úvěr již splatili, jak bylo zjištěno i ve správním řízení.
14. Žalobce namítl, že nevznikla žádná, natož důvodná, pochybnost o schopnosti žadatelů splatit příslušné úvěry a žádat další informace, nad rámec informací o jejich příjmech a výdajích, neplyne ani ze soudní praxe, na kterou odkazuje žalovaný a inspektorát. Zejména odmítá rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 4. 2015, č. j. 1 As 30/2015-39, neboť odkazoval na zákon č. 145/2010, tedy na již neplatný zákon o spotřebitelském úvěru (dále jen „starý zákon“). Dle názoru žalobce ustanovení § 9 odst. 1 starého zákona a relevantní judikaturu, použít nelze, neboť toto ustanovení nehovořilo o právu poskytovatele vyžadovat od spotřebitele pouze přiměřené a nezbytné informace, jako to činí § 84 a § 86 zákona o spotřebitelském úvěru.
15. Žalobce připomíná, že ke změně právní úpravy došlo v souvislosti s nařízením GDPR, na základě kterého umožňuje zákon o spotřebitelském úvěru vyžadovat pouze informace přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelu, pro který jsou zpracovávány, a dále připomíná, že nutnost ochrany osobních údajů výslovně zmiňuje i důvodová zpráva k zákonu o spotřebitelském úvěru.
16. Žalobce dále cituje rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 3. 2019, sp. zn. 4 Tdo 238/2019, ve kterém se vyjádřil právě k § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, ze kterého vyplývá, že poskytovatel úvěru má povinnost vycházet z informací žadatelů, může nahlédnout do databází umožňujících posouzení úvěruschopnosti žadatele, má povinnost respektovat práva spotřebitele na ochranu osobních údajů, atd.
17. Žalobce dále tvrdí, že žalovanou zmiňovaná judikatura Soudního dvora EU ve věci *Consumer Finance* (C-449/13) je v tomto případě již nepoužitelná, neboť byla vydána před přijetím GDPR. S ohledem na toto žalobce odkázal na bod 38 tohoto rozhodnutí: „V závislosti na okolnostech každého jednotlivého případu se poskytovatel úvěru může buď spokojit s informacemi, které mu poskytne spotřebitel, anebo může dospět k názoru, že je nezbytné, aby tyto informace byly potvrzeny pomocí dalších údajů.“ Nebylo tedy nutné si vyžádat doklady potvrzující příjmy a výdaje žadatelů.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

18. Ve druhém žalobním bodě, žalobce nesouhlasí se závěrem, že neinformoval o orgánu dohledu.
19. Závěr žalované nevychází ze skutkového stavu věci, neboť dle žalobce nebylo zjištěno, že žalobce údaj o orgánu dohledu žadatelům neposkytl, ale bylo zjištěno, že na svých internetových stránkách i v úvěrových smlouvách uzavřených s žadateli orgán dohledu výslovně označil. Spor spočívá v tom, zda orgán dohledu označil správně, nikoliv zda jej uvedl či neuvedl vůbec.
20. Dle žalobce § 135 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, obsažený v části nazvané „Dohled“, uvádí jako jediný orgán dohledu Českou národní banku bez možnosti odchylky. § 173 zákona pouze pro přechodnou dobu stanoví, že Česká obchodní inspekce bude vykonávat kontrolu určitých subjektů, neoznačuje ji však za orgán dohledu. Česká obchodní inspekce nebyla v tomto období orgánem dohledu, pouze po přechodnou dobu vykonávala kontrolu, přitom odkazuje na důvodovou zprávu k tomuto ustanovení
21. Žalobce dále nesouhlasí s tím, že informace o tom, že orgánem dohledu je Česká národní banka, byla *„pro spotřebitele matoucí, ačkoliv má být jednoznačná a zbytečně spotřebiteli znesnadňuje uplatnitelnost jeho práva obrátit se bez podstatných překážek na příslušný orgán dohledu“* a neboť podnět spotřebitele by byl postoupen České obchodní inspekci. Dle žalobce by informování spotřebitele, že *„je orgánem dohledu ve skutečnosti podle nové právní úpravy obsažené v ZSÚ Česká obchodní inspekce“* bylo více matoucí do budoucna. Samotné postoupení by pro spotřebitele komplikací nebylo, neboť podnět má být příslušnému orgánu postoupen bezodkladně. Při výkladu nejasného znění zákona je nutno ctít zásad *in dubio mitius* a *in dubio pro libertate*.
22. Žalovaný s odkazem na své rozhodnutí navrhl žalobu zamítnout.
23. Ve věci řádného posuzování úvěruschopnosti trvá žalovaný na tvrzeních uvedených v napadeném rozhodnutí a v rozhodnutí správního orgánu prvního stupně. V ustanovení § 84 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru je uvedeno: *„(...) Tyto informace je za účelem posouzení úvěruschopnosti spotřebitele poskytovatel a zprostředkovatel povinen ověřit způsobem přiměřeným dané situaci, je-li to nutné, též použitím nezávisle ověřitelných údajů.“* Žalovaný nesouhlasí s žalobcem, že by poskytovatelé a zprostředkovatelé neměli zákonem danou povinnost ověřovat údaje dodané spotřebitelem. Vyžádání dokumentů dokládajících příjmy spotřebitele lze považovat za přiměřený způsob ověření, zejména ve světle zájmu na ochraně spotřebitele před neodpovědným poskytnutím úvěru, které by vedlo k jeho insolvenční. Dle žalované je tato povinnost speciální úpravou, která má přednost před obecnou soukromoprávní úpravou, kterou argumentuje žalobce.
24. Žalovaný nesouhlasí s tvrzením žalobce, že vyžádáním dokumentů potvrzujících příjmy žadatele by se mohl dopustit přestupku podle § 153 odst. 1 písm. l) bod 2 zákona o spotřebitelském úvěru. Ověření příjmů žadatele o úvěr prostřednictvím dokumentů jako jsou výpisy z účtu či výplatní pásky lze podle žalovaného považovat za vyžádání informací, které jsou přiměřené a nezbytné.
25. Žalovaný dále potvrzuje svůj názor na výklad ustanovení týkajících se orgánu dohledu. Orgánem dohledu byla v dané době Česká obchodní inspekce, a proto uvedl žalobce orgán dohledu nesprávně.
26. Soud nařídil ve věci jednání. Při jednání setrvali účastníci na svých postojích.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

III. Posouzení žaloby

27. Městský soud v souladu s § 75 odst. 2 s. ř. s. přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobcem vymezených námitek, vycházel přitom v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované.
28. Soud vycházel z následující právní úpravy:
29. Dle ust. § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, (dále jen „zákona“) *poskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet.*
30. Dle odst. 2 věta první, *poskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů.*
31. Dle ust. § 154 odst. 1 písm. e) zákona, *ten, kdo je oprávněn poskytovat spotřebitelský úvěr, se dopustí přestupku tím, že poskytne spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1.*
32. Dle ust. § 153 odst. 1 písm. l) bod 2. zákona, *ten, kdo je oprávněn poskytovat nebo zprostředkovávat spotřebitelský úvěr, se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 84 odst. 1 žádá po spotřebiteli informace, které nejsou přiměřené a nezbytné.*
33. Mezi účastníky není sporu o tom, že si žalobce od žadatelů nevyžádal potvrzení o příjmech a výdajích a že posuzoval úvěruschopnost žadatelů primárně na základě informací o výši příjmů a výdajů spotřebitelů, ty však neměl nijak ověřeny a považovala je za důvěryhodné a na základě předchozí zkušenosti se splácením úvěrů. Spor spočívá v tom, zda byl žalobce povinen vyžádat si od žadatelů o úvěr doklady potvrzující jejich příjmy a výdaje.
34. Zákon o spotřebitelském úvěru zapracovává hlavně Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS.
35. Soud proto odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2018, č. j. 2 As 107/2017 – 72, ve kterém Nejvyšší správní soud cituje rozsudek Soudního dvora Soudního dvora Evropské unie C-449/13. Zde Soudní dvůr potvrdil, že „směrnice 2008/48/ES neukládá poskytovatelům úvěru povinnost provádět systematicky kontrolu pravdivosti informací poskytnutých spotřebitelem v informačních databázích. V závislosti na okolnostech každého jednotlivého případu musí poskytovatel úvěru zvážit, zda jsou získané informace dostatečné pro posouzení úvěruschopnosti spotřebitele. Dostatečnost uvedených informací se může lišit podle okolností, za nichž dojde k uzavření úvěrové smlouvy, podle osobní situace spotřebitele nebo podle částky úvěru uvedené v této smlouvě. Posouzení lze provést pomocí dokladů o finanční situaci spotřebitele, případně dříve získané znalosti o finanční situaci zájemce o úvěr. Avšak pouhá ničím nepodložená prohlášení spotřebitele nemohou být sama o sobě kvalifikována jako dostatečná, nejsou-li podepřena žádnými doklady.“

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

36. Námitku žalobce, že z důvodu přijetí GDPR toto rozhodnutí nelze použít považuje soud za nedůvodnou, neboť GDPR je obecné nařízení, které však neruší speciální právní úpravu pro speciální odvětví, tím spíše když toto rozhodnutí se v tomto případě týká stále platné směrnice 2008/48/ES (dále jen „směrnice“), kterou žalobce mimo jiné sám argumentoval ve vyjádření proti Příkazu inspektorátu ze dne 18. 1. 2019. K neaktuálnosti ustanovení článku 8 směrnice z důvodu, že tento článek (a také starý zákon o spotřebitelském úvěru v ustanovení § 9) dle žalobce neuvádí nutnost přiměřenosti požadovaných informací je nutno připomenout, že i tato ustanovení vyžadují „dostatečnost“ informací. Jak již bylo výše v tomto bodu citováno: pouhá ničím nepodložená prohlášení spotřebitele nemohou být sama o sobě kvalifikována jako dostatečná, nejsou-li podepřena žádnými doklady.
37. Nejvyšší správní soud v bodu 58. citovaného rozsudku dále uvádí: *„S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že z právní úpravy ochrany spotřebitele při poskytování úvěrů je patrný důraz na ochranu spotřebitelů před nezodpovědným uzavíráním úvěrových smluv, které překračují jejich finanční možnosti a mohou vést k jejich platební neschopnosti. Tato úprava je podložena veřejným zájmem státu a Evropské unie na omezení předlužování fyzických osob, což v případě dlouhodobých úvěrů může mít negativní dopady na fungování ekonomiky státu. Za tímto účelem mají poskytovatelé úvěrů před uzavřením smlouvy povinnost ověřovat úvěruschopnost spotřebitelů. Nesplnění této povinnosti je správním deliktem dle § 20 odst. 2 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru, za který lze dle § 20 odst. 5 téhož zákona uložit pokutu až do výše 20 000 000 Kč. Jak nicméně zdůrazňuje samotná směrnice 2008/48/ES v bodu 45 odůvodnění, zajišťování cílů směrnice, včetně plnění povinnosti ověřování úvěruschopnosti ze strany podnikatelů, musí být v souladu s ochranou základních práv, včetně výslovně zmíněné ochrany osobních údajů. Že některé členské státy povinnost nahlížení do databází, jak uvádí stěžovatel, stanovují, nic nemění na skutečnosti, že český zákonodárce tuto povinnost v právním řádu nezakotvil, vedení předmětných databází současně ani nijak nereguluje.“*
38. Nejvyšší správní soud dále v bodu 59 citovaného rozsudku uvedl: *„Nicméně, jak konstatoval již městský soud, přičemž stěžovatel tento závěr nijak nezpochybnil, vedení informačních databází není jediným nástrojem k posouzení bonity spotřebitelů. Potřebné informace je v první řadě třeba žádat od spotřebitelů samotných, přičemž podnikatelé mají právo vyžadovat doklady o finanční situaci spotřebitele.“*
39. Soud má však s ohledem na shora uvedené za to, že ust. § 86 odst. 1 zákona nutno vykládat tak, že poskytovatel úvěru posuzuje *úvěruschopnost spotřebitele primárně na základě informací získaných od spotřebitele o jeho příjmech a výdajích*, a na základě *způsobu plnění dosavadních dluhů*.
40. Informace od spotřebitele však musí mít určitou kvalitu – musí být *nezbytné, spolehlivé, dostatečné a přiměřené*. Jednoduše řečeno, kromě toho, že by měly být pravdivé, musí jich být i dostatečné množství, aby byly schopné vypovědět o finanční situaci spotřebitele – musí být spolehlivé a dostatečné, na druhou stranu s ohledem na žalobcem zmiňovanou GDPR jich nemá být víc, než je potřebné – musí být nezbytné a přiměřené např. výši úvěru, jinak může poskytovatel spáchat přestupek podle § 153 odst. 1 písm. l) bod 2 zákona o spotřebitelském úvěru.
41. Rovnováhu mezi těmito dvěma požadavky musí vždy v konkrétním případě hledat poskytovatel úvěru. Zákon tedy po něm požaduje určitou samostatnou úvahu. Tato úvaha tak musí být založena na rozumném vážení shora uvedených požadavků, s tím, že

kritériem je, že jsou tyto informace takového charakteru, že nevzbuzují důvodné teda objektivní pochybnosti o schopnosti spotřebitele úvěr splácet. Ze shora uvedeného lze tedy dovodit, že pokud tyto další okolnosti (platební minulost spotřebitele, výše úvěru, atd.) nevyvolají důvodné pochybnosti o spolehlivosti jím uváděných informací, není nutné požadovat prokázání těchto informací doklady.

42. Soud sice rovněž souhlasí se žalovaným, že *nepodložená prohlášení spotřebitele nemohou být sama o sobě kvalifikována jako dostatečná, nejsou-li podepřena žádnými doklady*, jsou-li však podložena dalšími okolnostmi (předchozí splácení úvěrů, bezdlužnost, nízká výše úvěru), nutno je kvalifikovat jako dostatečná a spolehlivá. Dostatečnost těchto údajů proto nutno vykládat vždy s ohledem *na okolnosti každého jednotlivého případu tj. podle okolností, za nichž dojde k uzavření úvěrové smlouvy, podle osobní situace spotřebitele nebo podle částky úvěru uvedené v této smlouvě*. Pokud tedy z těchto okolností nevyplývají důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet, resp. o spotřebitelem poskytnutých informacích, může tyto informace poskytovatel považovat za spolehlivé a dostatečné a úvěr poskytnout.
43. Soud souhlasí se žalobcem, že pokud by zákonodárce vyžadoval, aby si poskytovatel vždy ověřoval spotřebitelem poskytnuté údaje doložením dokladů, uložil by tuto povinnost přímo v zákoně. Zákon však dává poskytovateli určitou volnost v rozhodování, jak bylo popsáno shora. Pokud však z objektivních skutečností – v tomto případě předchozí úvěrová schopnost splácet, bezdlužnost a nízká částka úvěru – vyplývá, že spotřebitel bude schopen svůj úvěr splatit, poskytovatel nemusí požadovat doklady o příjmech a výdajích.
44. Soud sice nesouhlasí s názorem žalobce, že pokud by si tyto doklady vyžádal, porušil by GDPR resp. spáchal přestupek podle § 153 odst. 1 písm. l) bod 2 zákona o spotřebitelském úvěru, jelikož tyto informace úzce souvisí s poskytováním úvěru a povinností poskytovatele posoudit úvěruschopnost žadatele, jsou tedy přiměřené a nezbytné. Na druhou stranu má soud za to, že žalobce posoudil úvěruschopnost žadatelů v souladu se zákonnými požadavky, když vycházel z informací o výši příjmu a výdajů spotřebitelů, které by samy o sobě nebyly dostatečným a spolehlivým důvodem pro závěr o schopnosti spotřebitelů úvěr splatit. Tyto však s ohledem na předchozí schopnost spotřebitelů splácet úvěry a z jejich bezdlužnost, i s ohledem na výši úvěru, správně vyhodnotil jako spolehlivé a dostatečné a vytýkaného správního deliktu se nedopustil. První žalobní námitka je tak důvodná.
45. Druhá žalobní námitka se týkala sankce za neuvedení orgánu dohledu ve smlouvách a na internetových stránkách žalobce.
46. Dle ust. § 92 odst. 1 písm. e) zákona, *poskytovatel trvale zpřístupní v listinné podobě, na jiném trvalém nosiči dat, nebo na svých internetových stránkách údaje o orgánu dohledu*,
47. Dle ust. § 106 odst. 1 písm. t) zákona, *smlouva o spotřebitelském úvěru musí vždy obsahovat tyto informace označení příslušného orgánu dohledu*.
48. Mezi účastníky není sporné, že žalobce na svých internetových stránkách i v předmětných smlouvách uvedl jako orgán dohledu Českou národní banku, a nikoliv Českou obchodní inspekci.
49. Spor spočívá v tom, zda žalobce porušil povinnost uvedenou v ust. § 106 odst. 1 písm. t), a ust. § 92 odst. 1 písm. e) zákona tím, že označil jako příslušný orgán dohledu ČNB.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

50. Dle odst. 1 ustanovení § 135 zákona nazvaného „Osoby podléhající dohledu“, *dohled nad dodržováním povinností poskytovatele, zprostředkovatele nebo osoby pořádající odborné zkoušky zaměřené na prokázání odborných znalostí a dovedností podle tohoto zákona, stanovených tímto zákonem a nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1125/2014, vykonává Česká národní banka.*
51. Ust § 173 nazvané „Výkon kontroly Českou obchodní inspekci“ uvádí: *„Kontrolu nad osobami oprávněnými poskytovat a zprostředkovávat spotřebitelský úvěr na základě živnostenského oprávnění získaného přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona vykonává Česká obchodní inspekce do doby, než Česká národní banka rozhodne o udělení oprávnění k činnosti podle tohoto zákona, nejdéle však po dobu 18 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.“*
52. Důvodová zpráva k tomuto ustanovení uvádí: *„Stanoví se přechodná ustanovení pro výkon dohledu Českou obchodní inspekci nad osobami, které spadaly pod její dohled přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.“*
53. Dle ust. § 136 nazvaného „Kontrola na místě“ se v odst. 3 uvádí, že *u toho, kdo je důvodně podezřelý, že neoprávněně poskytuje nebo zprostředkovává spotřebitelské úvěry, může Česká národní banka provést kontrolu na místě v rozsahu, který je nezbytný ke zjištění skutkového stavu týkajícího se činnosti, která zakládá toto podezření.*
54. Orgánem dohledu je tak dle zákona skutečně ČNB, ačkoliv by jej fakticky (samotnou kontrolu) u subjektů, *kteřé spadaly pod její dohled přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a to nanejvýš po dobu 18 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, vykonávala ČOI.* Ze shora uvedených ustanovení vyplývá, že zákon sice rozlišuje slova dohled a kontrola, dle důvodové zprávy však míní pouze jedno a to dohled. Není proto možné na základě takto nejednoznačného znění zákona žalobce trestat.
55. Soud připomíná, že pokud je znění zákona nejednoznačné, nelze za to postihovat jednotlivé subjekty veřejného práva. Podobnou míru „interpretační kreativity“ v kontextu správního trestání zapovídá i Nejvyšší správní soud. Jak připomněl ve svém rozsudku ze dne 10. 12. 2020, č. j. 1 As 255/2020-72, v oblasti hmotného přestupkového práva se projevuje obecná zásada zákonnosti zásadami nullum crimen sine lege a nulla poena sine lege. K výkladu zásady nullum crimen sine lege zakotvené v čl. 39 Listiny základních práv a svobod a čl. 7 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb., dále jen „Úmluva“) Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 19. 4. 2007, č. j. 2 Afs 176/2006-96, č. 1258/2007 NSS, uvedl: *„[d]efinování skutkové podstaty [...] musí být dostatečně určité, konkrétní a jednoznačné, neboť jen tak bude odpovídat ústavní kaucele vyjádřené explicitně pro trestné činy v čl. 39 Listiny základních práv a svobod a v čl. 7 [Úmluvy], již však v zásadě není důvodu nepoužít i na správní delikty. [...] Aby postih za správní delikt odpovídal požadavku předvídatelnosti právní regulace a umožnil každému předem ‚volit‘ mezi jednáním v souladu se zákonem (za které nebude postižen) a jednáním v rozporu se zákonem, za něž mu hrozí postih veřejnoprávní sankcí, musí mít dostatečnou možnost předem rozpoznat, jaké jednání je zákonem či judikaturou považováno za zákonné a jaké za protiprávní.“*
56. Soud proto souhlasí se žalobcem, že pokud uvedl jako orgán dohledu ČNB, zákonnou povinnost uvedenou v ust. § 106 odst. 1 písm. t), a ust. § 92 odst. 1 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru neporušil.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

57. Městský soud tedy shrnuje, že z důvodu, že shledal důvodnou první i druhou žalobní námitku, rozhodl napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 zrušit. V dalším řízení je žalovaný vázán v souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s. právním názorem vysloveným městským soudem v tomto rozsudku.
58. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch, proto mu soud náhradu nákladů řízení přiznal. Tu představuje zaplacený soudní poplatek ve výši celkem 3 000 Kč. Dále má žalobce právo na náhradu nákladů právního zastoupení advokátem za tři úkony ve věci (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby, účast na jednání) dle § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) po 3 100 Kč za úkon [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) téže vyhlášky]. K odměně za tři úkony právní služby soud připočetl paušální náhradu hotových výdajů zástupce žalobce ve výši 300 Kč za jeden úkon, tj. celkem částku 900 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Jelikož zástupce žalobce v řízení před městským soudem doložil, že je plátcem DPH, odměna se podle § 57 odst. 2 s. ř. s. zvyšuje o částku odpovídající této dani, která činí 21 % z částky 10 200 Kč, tj. 2 142 Kč. Žalovaný je tak povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení celkem 15 342 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám zástupce žalobce.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 14. prosince 2022

JUDr. Slavomír Novák v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.